

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6ica una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6n 40 doidiaceri, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postale c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 54.

Brasiovu, 21/9 Iuliu 1864.

Anulu XXVII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Dela dieta.

Proiectu de lege

despre organizarea administratiunei politice. (Capetu.)

§ 18. Reg. guvernul alu tieriei e mediulocitu subordonatu cancelariei de curte r. transilvane, capii singulareloru municipii guvernului r. alu tieriei, vice-comitii, vice-capitanii, vice-judii regesci, judii regesci, precum si magistratele cetatiuru sunt cu privire la ducerea trebiloru politice nemidiulocitu subordinati capiloru municipieloru atingat6re.

§ 19. Guvernatorulu, r. guvernul, capii singulareloru municipii si antistii cercuriloru, precum si magistratele cetatiloru libere regi, si orasieloru, care sunt indreptatite spre ducerea trebiloru politice (§ 8), voru indeplini acuratu si iute dispusetiunile si demandarile antistiloru sei si le voru fi respundiatori pentru intr6g'a ducere a trebiloru.

§ 20. Guvernatorulu r. alu tieriei depune diuramentulu de oficiu in manile Maiestatii Sale c. r. apostolice.

Elu representa la festivitati publice pre principele tieriei.

§ 21. Capiloru conducatori ai singuraticeloru municipiile compete la festivitati publice in scaunulu veru teritoriulu oficiului, de cumva nu este capulu tieriei de facia, acele prerogative, care se cuviniu dupa prescise reprezentantelului principelului tieriei.

§ 22. D6ca nu determina prescrieri speciali altuceva in privintia unoru obiecte, concrediute competintiei autoritatiloru politice, se voru inaint6a recursele in contr'a decisiuniloru vice-comitiloru, vice-capitaniloru, vice-judiloru regesci, judiloru regesci si magistrateloru aceloru cetati r. libere si orasie, caror'a li s'a concrediutu ducerea trebiloru politice (§ 8), la antistii municipieloru respective, recursele in contr'a decisiuniloru acestor'a la r. guvernul alu tieriei, recursele in contr'a decisiuniloru r. guvernul alu tieriei la cancelaria de curte r. transilvana.

§ 23. Influintia organeloru politice in trebile contributiunei direpte, precum si ajutorintia, ce vine a se da organeloru finantiali in indeplinirea functiuniloru loru, se va regul6 prin legile de contributiune si finantiali.

§ 24. Legi speciali determina pusetiunea, pre care voru ocup6 organele politice facia cu representatiunile singulareloru comune, cercuri singulareloru municipii, precum si facia cu diet'a.

§ 25. Locurile de officie, cari se voru impl6 pentru organizare afara de cele dela r. guvernul si de ale capiloru teritoriiloru singulari administrative, se voru escrie publicu, si propusetiunile pentru implerea acelora se voru face de catra o comisiune a tieriei, custat6re din unu presiedinte, substitutulu lui si doispradiece membri.

Pre presiedintele, pre substitutulu lui si patru membri ai acestei comisiuni de ti6ra i va denumi pr6'nalt'a S'a Maiestate c. r. Apostolica; pre optu mem-

bri ai aceleia-si inse i va alege diet'a in acelu modu, iu catu fiacare din cele optu despartiaminte, in care se imparte diet'a dupa § 27 alu regulamentulu dietalu de trebi provisoriu, alege cate unu membru alu acestei comisiuni a tieriei din toti membrii dietali.

§ 26. Tempulu, dela care se va incepe activitatea dregatorieloru n6ue politice, se va defige de Maiestatea S'a c. r. Apostolica, si se va public6 prin reg. guvernul.

§ 27. Organele politice voru observ6 in ducerea trebiloru loru legile si ordinatiunile, iara custau in privintia obiecteloru de administratiune, asemnate competintiei dregatorieloru politice, pana atunci, pana candu li se voru prescrie pe calea legislativa s6u a ordinatiuniloru alte norme. —

Siedinti'a din 15 Iuliu. 85 deputati de facia, Fabini la cetirea protocolulu face imputare guvernulu, de ce a responsu elu la interpelatiunea lui Wittstock in limb'a magiara, candu interpelatiunea er6 germana? si vr6, c6 celu pucinu una traducere a responsulu guvernulu se se mediuloc6sca, c6 se p6ta primi toti chiara cunoscintia despre administratiunea fondulu din tacele de venatu, care se facuse din st6rceri voluntarie. Se amena pana la finea siedintiei. Presiedintele da cetirei una petitiune din cerculu Branului, data prin dep. Puscaru, prin care ceru braneni, c6 tempulu servitiului militariu se se scada la 5 ani, si se se midiuloc6sca stergerea unoru abusuri dela asentatia. Ac6sta petitiune la spriginirea dep. Puscaru se coucrede comitetulu de petitiuni.

Comun'a Siorosteni da prin dep. Fekete una petitiune cu rogare, c6 se nu se anecsesse la cerculu Mediasulu dupa cum se afla in proiectulu regimulu, ci se se lase s6u la cerculu Ocnei (Vizakna) s6u se se anecsesse la cerculu Blasiulu; si ac6st'a se da la comitetulu despre n6u'a impartire politica a tieriei. (6re ceelalte comune sunt t6te multiumite cu arondarile acelui proiectu? Responsulu se tiene de circumspetiunea loru). In fine presiedintele provocanduse la hotarirea camerei de mai nainte responde lui Fabini, ca pana la alta contrahotarire interpelatiunile nu se potu lu6 intregi la protocolu, si ca guvernulu tract6sa egalu limbele. —

Ordinea dietala se pone la desbatere. Comisiunea dietala si da reportulu asupr'a propositiunei reg. III.

Dep. Demetriu Moga e referentulu maioritateri si Franciscu Obert alu minoritateri. Consiliariulu gub. de Jakkab e apertoriulu regimulu.

Scimu, ca maioritatea (romanii) comisiunei cu pucine modificatiuni primise proiectulu provisoriu alu regimulu, dupa care s'a compusu diet'a de facia, si care ne e cunoscutu, 6r' proiectulu minoritateri se bas6sa pe representatiunea intereseloru, care n6ua ne ar' rotundi representatiunea in dieta astufeliu, in catu abia amu fi representati pe de diumetate c6 acumu. Maioritateri cu minoritatea au pasitu pe campulu unei lupte decidat6re, si intrebarea e, d6ca se afla luptatori de ajunsu de una parte, precumu se afla de cealalta?!

Ref. Moga aruncandu una privire asupr'a istoriei si asupr'a dreptulu dietei transilvane pana la diplom'a

din Oct. si conferintele din Alb'a-Iulia, pana la compunerea dietei prezente, dovedesce destul de vederat, ca cerintele timpului prezentu pretindu una ordine dietala, care se multumésca tóte popórele si primesce de bas'a majoritatii comisiunii proiectulu regimului pe lenga unele modificari aflate cu scopu si cu dreptu din partea majoritatii comisiunii. Dupa acést'a not. dietalu Florianu perlege proiectulu de lege alu majoritatii in limb'a romana, si la provocarea v. presiedintelui dietalu Alduleanu, care presiediu la acést'a siedintia, se ceti si testulu germanu alu reportului, siedinti'a se incheia.

Siedinti'a din 16 Iuliu sub presidiulu v.-pres. Alduleanu: Se cetesce petitiunea locuitorilor secui si romani dela Gyimes si alte comunitati din giuru, predata prin Dr. Ratiu, in care ceru rescumpararea tacselor de lazuitu cu spesele statului, care tacsă de vreo 5 seculi ii apasa. Dieta inderépta acést'a petitiune la comitetulu urbarialu. La ordinea dielei inse revine:

Proiectulu de lege despre conchiamarea, compunerea si activitatea dietei ardelene dupa proiectulu majoritatii (III prop. r.) Lászlófi, Koronka si Eranosz 'lu cetesou in limb'a magiara, apoi ref. Franciscu Obert primindu cuventulu desfasura, ca reprezentarea intereselor e cea mai cu scopu basa la reprezentare, si ca vointi'a poporului prin astufeliu de reprezentatiune se manifestésa mai bene de catu prin ori-care alta, fiendu cea mai secura garantia pe campulu legislatiunii, ca-ce ea se radima in concurenti'a libera a totoror intereselor; apoi pe principiulu acést'a se potu chiamá alegatorii la esercitarea dreptului de alegere in tocma dupa sistem'a acést'a cá si dupa sistem'a staturilor; apoi dice, ca reprezentatiunea intereselor mediulocesece una icóna leitu adeverata a poporului si sistem'a reprezentativa numai cu reprezentarea intereselor se póte aduce la perfectiune.

Minoritatea sta dar' neclatita pe lenga principiulu reprezentatiunii de interese. — Dupa acést'a se cetesce opiniunea minoritatii in limb'a germana, ér' in roman'a si magiar'a nu; apoi la propunerea dn. Puscariu spriginitu de Obert se finesce siedinti'a si pe luni in 18 se fipsésa venitóri'a siedintia.

In 16 Iuliu se primi in siedinti'a comitetului pentru impartirea tierii parerea dep. Puscariu despre principiale conducátore, dupa cari se se procéda la impartirea politica a tierii si fura dechiarate, ca sunt calificate de a inlesni consultarile. — De ce le tieneti ascunse cá Pithi'a si nu le dati la publicu, cá se 'si dè si elu opiniunea, radimandule cu consensulu seu?! —

Reforme in unii articuli din patent'a urbariala. (Continuare).

II. Nu numai in dilele nóstre, ci si mai nainte unii ómeni superficiali s'au incercatu a face din cestiunea urbariala totuodata si cestiune intrenatiunala intru acelu intielesu, cá si cum vedi dómne, natiunea magiara cá domnitóre ar' fi pusu jugulu iobagiei in cerbicea celorlalte natiuni conlocuítore. Acést'a doctrina ratacita, acést'a mintiuna politica intioriolata cu cateva citate istorice totu mintiunóse a fostu de atatea ori caus'a, ca ur'a sclaviloru nutrita asupra domnilorulu s'a prefacutu in ura nationala pe acolo, pe unde din intemplare domni era magiari, eara sclavii loru de alta natiune. A sositu timpulu cá se desbracam unu asemenea prejudetiu, se plesnimu o asemenea mintiuna in facia in momentele candu tier'a prin reprezentantii sei se reapuca de regularea definitiva a cestiunii urbariale.

Nu natiunea magiara a pusu jugulu iobagiei pe cerbicea celorlalte natiuni, ci prelatii si cavalerii nemti si italieni adusi in tíera de regii Ungariei au incarcatu preste natiunea magiara iobagi'a européna intocma sub acelea forme si in acea mesura, in care gema sub dens'a mai vertosu francii, italianii, poporulu germanu, boemii si polonii.

Pana in a. 1848 din 5 milióne magiari curati, preste patru milióne, adica toti magiarii locuitori ai satelorulu, cum si ai mai multor orasie din Ungari'a au fostu iobagi, supusi, tractati si maltratati dupa placu de boierii si de boieranasii tierii, lipsiti de ori-ce drepturi politice si chiaru de celea personale in tocma cá si iobagii slavaci, ruteni, romani, serbi etc.; ba potemu sustiené din esperiinti'a oe amu facutu in viéti'a nóstra, ca adesea domni de natiune magiari tractá pe iobagii totu magiari mai aspru si mai brutalu de catu pe cei de alte natiuni in mani'a rudirii nationale, cum si a comunei confesiunii religióse, din cauza precum dicea „domni,”

ca iobagii magiari aru fi mai nesupusi, mai neascultatori, cerbicoosi; — vediutamu si iobagi magiari alungati de pe coloniacuri bunicile si substituiti cu romani séu nemti, cá cu unii carii aru fi mai „supusi” de catu magiarii. Acestea sunt adeveruri care se potu ilustra cu o multime mare de citate din legile acestor tieri, precum si cu esperiinti'a pe care o au potutu face toti aceia carii se afla in etate dela 40 pana la 70 ani in susu.

Deci déca de es. natiunea nóstra romanésca a fostu mai tardiu subjugata aici in Transilvani'a cá natiune si cá a tare despoieta de drepturile civile si politice, apoi acést'a isi avuse cu totulu alte cause, intre care la loculu antaiu se numera diferentiele si luptele relegióse mai alesu din secululu alu 15-lea incóce, cum si desece batalii decurse intre domnitorii Ungariei si ai Transilvaniei cu domnitorii celoru dóua tieri romanesci, carii nu voia a recunósce suveranitatea acestor de dincóce, din care cauza apoi tóta greutatea resbunarii cadea mai alesu asupr'a romaniloru locuitori ai Transilvaniei; eara iobagi'a venia in ajutoriu acelei resbunari cum amu dice, numai cá din intemplare, pentru-ca ea esistá intru tóta crudimea sa, fara a cauta la vreo nationalitate. Croatii si slavonii de es. au fostu de susu pana diosu numai un'a natiune, unu poporu, ne amestecat, necorcitu; cu tóte acestea iobagi'a era si la ei preste mesura apasátore. In Germani'a decurgea cele mai furióse si mai crunte resbóia tieranesoi (Bauernkriege) intre clasele de aceeasi natiune, tocma precandu in Transilvani'a se decretá legile coprinse mai tardiu in cartea aprobateloru subjugátore de natiunea romanésca. Totu pe atunci iobagii cei fórte numerosi din Franci'a inge-nunchiasera cu totulu sub vérg'a de feru a domnilorulu.

Acea impregiurare anca nu se cuvine a o trece cu vederea, ca anume privilegiatii Ungariei nici pe diumatate n'au fostu esiti din sinulu natiunii magiare, ci intre aceiasi s'au aflatu in tóte timpurile o multime nenumerala din alte natiuni, eara anume intre magnati séu dinasti (protipendati) se aflá unu numeru fórte insemnatoru de venetici adusi de regi cá Petru, Samuilu Aba, Andreiu, eara mai alesu Carolu Robertu si Ludovicu, carii au chiamatu cate adunaturi din Itali'a si Spani'a si iau donatu cu monastiri si domenuri intinse, in tocma precum a urmatu dupa ei si Sigismundu si altii, ceea ce se adeveresce prin multime de date istorice, diplome si donatiuni. Era nesce timpuri nefaste pentru Ungari'a si Transilvani'a, in care strainii tocma asia se imbuldia la mosiile tieriloru nóstre, precum o facea grecii la ale Moldavo-Romaniei dela 1716 incóce.

De aceea si reposatulu conte St. Szecheni avea mare dreptate, candu pe parte a nobilimii isi batea jocu caracterisanduo in gluma cu „tós törzökös, torzomborz valóságos magyar nemes ember,” pentru-ca elu scia fórte bine, pana in catu aceia sunt magiari de vitia si de sange si pana in catu venetici corciturii.

Cu cele dise pana aici amu voitu a demonstra, cumca cestiunea urbariala nu numai se póte, ci ca si trebue se fia privita si cercetata fara a o aduce in legatura cu cestiunea nationala, precum amu priceputu pana acum, ca presupunu unii publicisti magiari despre mai multi membrii ai dietei. De ajunsu si prea de ajunsu ne este noua a cerceta si a resturna cestiunea urbariala din punctele de vedere alu dreptatii, alu umanitatii, alu economiei politico-nationale.

Scim unu noi fórte bine si aceea, cumca unii dorescu, cá se remana in manile fostiloru privilegiatii pamentu catu se póte mai multu, pentru-ca fiindu aceia mai multi magiari, prin acea inavutire castiga natiunea magiara. Ci noi si aici respundemu totu cá mai susu: faceti numai dreptate, feritive de lacomi'a lupésca dela 1847, respektative chiaru legile facute de parintii vostrii, carii numai a lodiatur'a au recunoscut'o de proprietate a privilegiatiloru, indestulative cu stralucita despagubire urbariala de mai multe milióne, pe care o face tier'a mai multu din simtiu de umanitate, eara nu pentru merite personale catu tíera, pe care cei mai pucini le au, eara apoi principiulu nationalitatii eo ipso va fi respektatu si natiunea ajutata. Se nu uite privilegiatii ardeleni neci aceea, ca tocma voindu a inavuti (?) natiunea prin inavutirea loru personala si dandu ou acést'a lovitura de es. romaniloru, lovitur'a nemeresce cumplitu si preste dóua sute mii ardeleni magiari, carii inca au fostu iobagi, dileri, urbarialisti cá si altii.

Intr'aceea facea altii ori cumu le va placé, eara noi cestiunea urbariala o vomu tracta si de aici inainte cu totulu separata de cestiunea nationala, asia precum a aflamu si in

legile acestor țări, legi întocmite totu de privilegiați, cari nu și-au cautat pe iobagii și pe solavii lor după naționalitate, ci mai mult după structură trupului și după destoiniciă de a le lucra, munci, plăti și ale asigura viitorul lor pe mulți seculi înainte. Singură excepțiune ce s'a făcutu în această privință de către unii regi, a fostu cu o parte de coloniști germani, pe cari acei regi ungureși s'au nemți din familia, s'au că nemți prin educațiunea și viața socială, iau favoratu mai multu că pe alții, așiedindu'i de dreptu pe domenele s'au în cetățile regesci; înse și dintre germanii colonizați unu mare numeru ajunse la starea celorlalți iobagi din țară.

Nu este loculu în colónele unui diurnalu micu, unde se te poți întinde spre a documenta cu citate multe din legi starea poporului țieranu iobagitu în acestea țări fără nici o diferență de naționalitate; totuși nu va fi de prisos a scóte și aici o părăchie două de legi, pentru-că din aceleși se se vedea totuodată, care a fostu pre la noi condițiunea țieranilor înca și înainte de urbariile Mariei Teresiei, care apoi s'a observatu multu pucinu până în a 1848.

Sclaviă îmbracată în forme felurite a fostu o instituțiune omenesca, carea se afla la tóte poporale pământului încependu multu mai înainte de Moise și până la elu și după elu până la noi. — În Ungariă și Transilvaniă regii și fruntasii țierii au adusu iobagiă în țară decopiandu de o parte instituțiunea germanilor, eara de altă pe a italianilor pre catu această părăsaseră din servitutea romanilor antici; adică cei mai tari au supusu pe cei mai slabi atătu prin buna învoielă, catu și prin înșelățiune, apoi și prin silă brutală, cum și prin rapire de ómeni din alte țări vecine.

În a. 1298 regele Andreiu III numitu venetianulu publică o lege, numită a 70-ea, prin carea se decretă și prochiama libertatea țieranilor într'o mesura órecare. Acea lege conține: „Erasii: ori-ce țieranu s'au iobagiu de ai nobililor se se póta muta deca va voi, din posesiunea domnului seu, castigandu 'și învoirea și platindu tacs'ă drépta și legiuită, în posesiunea altui nobilu, s'au airea, ori unde 'i va plăcé se petréca cu tóta averea s'ă.*)

Înse cine a voitu se scia de acea lege? În 80 de ani abia i se mai află urm'ă. Deci imperatulu și regale Sigismundu la a. 1397 o a renoitu cu mare taria, eara în a. 1405 a făcutu că decretulu seu se se tréca prin dieta în condiță legilor țierii (art. 14, 15, 16). Ci episcopii și magnatii au calcatu și acea lege. Sigismundu în a. 1435 erasi o a renoitu (decret. VI). Magnatii nici pe această nu o respectara. La 1437 sparse revoluțiunea ardelenă romano-ungureasca cauzată prin tiraniile fratiloru Lépes, unulu episcopu și altulu vaivodu. Țieranii fusera din nou calcați și subjugati. Legea regelui Wladislau din anul fatalu 1444 adusa în favórea țieranilor înca nu folosi nimicu. Nici sub regele Mateiu dreptulu, țieranilor nu le merse mai bine; domnii îi fură și rapia cu silă unii dela alții, din care cauza apoi se batea ei între sine că orbii. Ceea ce era Condottieri în Italiă, Armagnacs în Franciă, Raubritter în Germaniă, devenisera boierii cei mari și episcopii în Ungariă și Transilvaniă. Legile renoite și agerite se luă în băjocura că și mai înainte; Mateiu taiă și spendiură din nobili de mai multe dati, înse nici cu tiraniă nu 'i coregea.

(Va urmă).

Congresulu din Carlovitz. Alegerile la acestu congresu decurseră tocma în dilele acestea și înca nu scimu, deca romanii voru luă parte la elu. Congresulu e serbescu și destinat numai pentru alegerea metropolitulu serbilor de legea gr.-r., é' după întarire și insalare metropolitulu va adună sinodulu de episcopi sufragani, cari voru candidă noi episcopi în episcopatele vacante, candu apoi va urmă unu sinodu a tuturor episcopilor gr.-r. din monarhiă, în care se va luă caus'ă despartirei s'au a nuntii de aur? între romani și serbi din punctu de vedere canonicu, după cum descopere d. Babesiu în „Concordiă“ în consunetulu autografului Mai. din 27. Sept. 1860. Totu ce se va decide aici în cestiuni besericesci, scolastice, și fundationali se va substerne Maiestatei Sale spre aprobare, și aprobatu se va supune desbaterei unui nou congresu serbescu ad-hoc, și póte și unei consulte romane, convocande ad-hoc (d. Babesiu abia crede și probabilitatea unei consulte romane.

*) Item: quilibet rusticus seu iobagio alicujus nobilis, si voluerit, de possessione domini sui, habita licentia, et justo ac consveto suo terragio persoluto, ad possessionem alterius nobilis, vel alias quo ei placuerit, cum omnibus suis rebus, libere se causa commorandi transferre valeat.

În Pest'ă se făcú alegerea de deputati la congresulu serbescu în 14 și „M. Sajtó“ repórta, că presedintele comunei greco-romanesce a propusu alegerea de 2 deputati, é' alu 2-lea presedinte romanu propuse, că comunitatea acést'ă se nu se amestece în trebile serbesce și se nu tramita deputati. Totu asia s'au pronunțiatu mai mulți romani; înse majoritatea greciloru învinse și se alesera A. Haris grecu și Emanuelu Gozdu. Presedintele romanu pretinse a se luă la protocolu, cumca elu cu romanii lui n'ă luat parte la alegeri și propuse se se recerce episcopulu, că scrisorile sale la acést'ă comunitate se le tramita ori romanesce, ori grecesce, ori în limb'ă oficială magiariesce.

Vien'ă. Maiestatile Sale imperatesce se afla în resiedintiă de véra în Schönbrunn de unde Maiestatea S'ă imperatulu nostru vine adese ori în capitala și primesce audientii. În 16 calatori Maiestatea S'ă la Wiener Neustadt la evoluțiile militare de proba, avendu în suita pe archi-ducele Wilhelm, maresialu b. de Hess și min. de resbelu cav. de Frank și comandantulu c. Thun, de unde se reintórse la 4 óre.

Cronica esterna.

Daniă s'ă întorsu către Austriă și Prusiă cu cerere de armistare; Austriă și Prusiă o și primi, până la 31, prin urmare atatu resbelulu pe uscatu catu și blocad'ă pe mare a încetatu. Austriă și Prusiă au adausu, că Daniă se tramita unu plenipotentu la Vien'ă spre a se consultă despre bas'ă negociatiuniloru de pace. Daniă subtu ministeriulu Moltke țiene tare de uniunea personală și întregitate monarhiiei daneze. — Ast'ă e una nouă încurcatură față cu federatiunea germană, care se ignoră și față cu pretendenti la ducatele Schleswig-Holsteinu. De a-ci în colo avem numai coniecturi despre tóta situațiunea Europei.

FRANCIĂ a pacificatu Algeriă și Angliă ei gratulésa.

RUSIĂ. Între celelalte fraternisari de aliați Rusiă mai apromite Prusiei, ca îi va da ajutoriulu 'și moralu și materialu pentru recunóscerea ducelui de Oldenburg în duc. Schleswig-Holstein, precandu Franciă prefera vointiă poporului și pe Fridericu Augustenburg, pe carelu voiesce dimpreună și cu Germaniă și Angliă.

Înt'aceea cetim, cumca marii-ducii Alecsie Alecsandroviciu și Nicolau Constantinovicu au esitu cu escadrele conte admiralului Passiet în marea baltică în uniformă de marinari, cu buna séma spre a observá pornirile flotei scandinave, care astépta momentul de a pasi întru ajutoriu partidei daneze, care vré uniunea cu Norvegiă. Înca numai acum începe serioșitatea deslegarei cauzei dano germane, care e în stare a împarechea tóta Europ'ă.

ROMANIĂ. În 4 Iuliu s'ă decretatu universitate în Bucuresci!!!

Telegramu. Bucuresci 17 Iuliu. Nu e adevératu, că conferintiă din Constantinopole a etablatu dreptulu în senatu pentru beisadele (fii de boeriu). Totu senatulu se va denumi parte de către principele în consiliulu generalu, parte prin alegere drépta. Censulu pentru elegibilitatea de deputatu e: venitu anualu de 200 galbeni, (fără censu potu fi alesi deputati toti romanii, cari au exercitatu functiuni mari în servitiulu statului, oficii superiori ai armatei ce nu sunt în servitiu activu, profesorii, și profesiunile liberale). Camer'ă va fi numai provisoria. Camer'ă venitoria va aprobá s'au va desaprobá (legea electorală?). Diurnalulu „Romanulu“ ataca cu violință modificatiunile statutului.

Vomu publică și modificatiunile făcute în statutu în confer. din Constantinopole. Acumu impartasim din „Monitoriu“ proclamatiunea În. Sale Domnului:

„Romaniloru! Prin proclamatiunea Mea din 2/14 Maiu trecut, Eu v'am espusu motivele de înaltă necesitate care m'au nevoitu a disolva adunarea electivă, întemeiată pe bazele anecsei a 2 a conventiunei din 7/19 Augustu 1858, și a face unu apelu la natiune, pentru-că ea se judece între alesulu vostru și între desfintiat'ă adunare.

Totu atuncea v'am espusu și cauzele care, aprópe de siése ani, au ținutu Romaniă pe locu.

Aceste cauze erau, pe de o parte spiritulu de partita ce domina lucrările majorității adunării, și pe de alta parte defectuositatea legii electorale.

În dilele de 10/22 14/26 Maiu, natiunea, prin 682.621 voturi a respunsu la apelu Domnului vostru, și a aprobatu principiile statutului și ale legii electorale, supuse sufragiului seu. Înse, aceste noué instituțiuni, votate de natiune, schimbău mai multe articole din conventiunea europeană și oboriau anecs'ă a 2 a acestei conventiuni, adică legea electorală.

O asemenea mare reforma avea dar' trebuința de recunoșcerea curtei suzerane și a puterilor garante esistenței politice a României, și care au subscrișu acea convențiune.

Eu, acéșt'a v'am aretat'o din inceputu.

In dius de 21 Maiu 2 Iuniu, candu inalt'a comisiune ad hoc a depusu in manile mele rostirea vointei nationale, eu v'am disu aceste cuvinte: „Dupe ce inaltele puteri au garantatu prin tratate solenele esistența noastră politica, ele cu acelasi benevointia voru recunoșce institutiunile ce alesulu tierii și vointi'a nationala le au judecatu că neapérate pentru fericirea din laintru a României.“

Dupe cateva dile in urma, v'am anunțiatu ca me duceam la Constantinopole, spre a intari autonomi'a tierii prin o noua intielegere internationala.

Sperantele mele, sperantele vóstre s'au realizatu. Mai. S'a sultanulu, angustulu nostru suzeranu și puterile garante, au recunoscutu nóuele institutiuni ale României, create prin plebiscitul din 10/22 14/26 Maiu 1864.

Din actele ce totu astadi le promulgu și le aducu la cunoscenti'a vóstra, ve veti convinge ca modificatiunile ce amu adoptatu, in impreuna intielegere cu inalt'a Pórta și cu adesiunea toturor puterilor garante, nu schimba și nu lovescu in nemicu esistența și bazele fundamentale ale institutiunilor aprobate de natiune.

Si inca, aceste modificatiuni nu sunt de catu provisorii; ele voru poté a se preface și a se indeplini de corpurile legiuitoare in viitorea lor sesiune.

Ca-ci, romaniloru, trebuie se v'o spuie, și singuri voi o puteti constata, Romani'a numai de astadi reintra in autonomi'a s'a din laintru, ouprinsa in vechile nóstre capitulatiuni incheiate cu inalt'a Pórta și garantate prin tractatulu de Parisu.

Pana acum, acésta autonomia in faptu era lovita in mai multe privintie. Ce era, de exemplu, aneșca a II-a a convențiunei, adica legea electorala, care nu se putea schimba, de catu cu consimțimentulu din afara?

Asta data, inalte puteri tiindu séma de vechile nóstre drepturi și de tractatulu de Paris, prin care Europ'a a luatu sub garanti'a s'a esistența noastră politica, au consfiintitu in tóta intinderea autonomi'a noastră din laintru. In capulu actualu prin care s'au recunoscutu nóuele institutiuni ale României, inalt'a Pórta, cu impreuna intielegere a puterilor garante, a inșcrișu aceste cuvinte.

„Prinoipatele-Unite potu in viitoru a modifica și a schimbà legile care privescu administratiunea lor din laintru, cu concursulu legalu alu toturor puterilor stabilite, și fara nici o interventiuene.“

De astadi dar', și numai de astadi, natiunea romana reintra in autonomi'a s'a; de acum ea va poté modifioá și imbutunati institutiunile sale din laintru, fara nici o interventiuene de afara.

Romaniloru! viitorulu este alu nostru.

Tari prin solenelulu votu datu de natiune in dilele memorabile de 10/22 14/26 Maiu, se ne aretam pururea demni și recunoscatori de benevointi'a curtei suzerane și a puterilor garante; se multumim providenței pentru bunulu succesu dobenditu; se fimu mandri de acestu succesu la care toti amu contribuitu, Eu prin iniciativ'a mea, voi prin votulu plebiscitulu și prin patriotismulu și intieptiunea ce ati desvalitu in midioloculu grelelor impregiurari prin care amu trecut.

Increderea intre natiune și intre alesulu ei se devie inca și mai mare, cá astufeliu se castigam timpulu perdutu, cá astufeliu inbitá noastră patria se se bucure in curendu de rodulu suferintielor și alu sacrificiilor sale; cá astufelu natiunea romana se dobindesca loculu ce i se cuvine a ocupá in marea familie européna.

Se salutamu dar' cu caldura fitórele adunari legiuitoare, ca-ci — respectandu secularele nóstre legaturi cu inalt'a Pórta, mentinandu principiile fundamentale ale convențiunei din 7/19 Augustu 1858, și ale nóuelor institutiuni, — ele sunt chiamate a desvoltà legile și libertatile nóstre publice, și asia a complectá și a asiedi'a pe base solide constitutiunea din laintru a României. Se traiésca Romani'a!

ALECSANDRU IOAN.

Cogalniceanu, Balanescu, D. Bolinténu, P. Orbescu,
Generalu Manu.

2/14 Iulie, anulu 1864, Bucuresci.

Teatru romanu in Brasiovu.

Dupa cum prenunciaramu trup'a de artisti dramatici a Dnei Fani Tardini sosita aici cu mari greutate și a inceputu productiunile sale. Sér'a din Duminec'a trecuta fù pentru publiculu romanu de aici unu momentu raru plinu de remiscenței pentru totu ce e virtute militara și civila, unu momentu de inaltaria din pulbera materiala la aventarile spiritulu și ale gloriei, la eroismu, virtute, morala, castitate. amóre de patria și de fericirea nationala cu pretiulu de a ne siertfi și viéti'a, unde o ar' cere ea.

Dna directrice Fani Tardini, a știutu apretiu gravitatea misiunii teatrale, candu a facutu inceputulu productiunilor sale cu pies'a „Radu Calofirescu“, drama nationala cu mare spectaculu și cu cantece in 5 acte; a datu totuodata și dlui I. Dimitrescu, compositurulu acestei drame tributulu apretiuerei cuvinite, ca ia deschisu animile publiculu, cá inainte de tóte se se semine in ele seminti'a virtutilor strabune și de pe scen'a teatrala. Asia inainte de tóte salutamu pe onorabil'a societate teatrala in publicu, cu bine ati venitu braviloru artisti romani! Productiunea susei numitei drame incautà totu publiculu; și unele expresiuni ale auctorulu, reproduse in tóta grandeti'a cuprinsulu, storsera și lacrimi de bucuria și multumire din animele celoru, ce șoiu, ca in școl'a teatrala se forméza orgoliulu popórelor, se cultiva spiritulu, se nobilitéza anim'a de a ști apretiu și domicila virtutea și condemna de testandu uritiunile vitiilor.

D. Sachelari in rol'a lui Mihaiu eroulu a reprodusu bine caldur'a patriotismulu de care se inspira Mihaiu; rol'a inșe i fù scurta și representà numui unu episod partialu, unu resultatu alu luptei și altulu alu descoperirii intrigilor, tiesute de spatariulu Vintila a carui rola D. Evolski o jocà in tóte evolutiunile actiunei cu tóta acurateți'a și flecsibilitatea unui artistu bravatu; asemine și D. Vladicescu in persóna lui „Radu Calofirescu“ a datu expresiuni afectelor de amóre de patria și credința ca tra fericirea natiunei catu se póte de vii și curagióse. Ér' Dna Fani Tardini ne surprinse atatu cu persóna s'a cea impuitoria in actiune, catu și cu flecsibilitatea tonulu și cu delicateti'a expresiuniloru insocite de decenti'a și grandeti'a gesticulara, asia in catu, fora complimentu, ne potemu gratula, ca o avem in midioloculu nostru. Strimțórea colóneloru nu ne ierta a face recenziune cu amenuntulu despre toti; inșe amu pecatui, candu amu retacé rar'a agilitate, desteritate și promptia a D. Demitrésc'a, care ne incantà in reproducerea lui Stanica servitoriulu, pe care ni o infacișia in tóta a s'a naivitate și istetime naturala asia, incatu credemu, ca ar' rivalisa in feliulu seu cu verce alta artista, cu unu cuventu tóte persónele și au doveditu tributulu artei sale in mesur'a cea mai multiamitória. Publiculu erá indesuitu in sal'a gimnasiulu, care infacișia unu ce gustuosu, rotundu nationalu, in decoratiunile sale.

Eri sera se puse pe scena operet'a nationala cu cantece „Bab'a Harc'a“ de D. M. Milo, și „Unu trantor catu diece“ comedia, care ambe produse dovedira de nou, ca societatea acésta artistica merita totu respectulu și concursulu, și D. Dimitrésca cu travestirea s'a in deosebite persóne, cu deosebite caractere, a pusu chiaru și la mirare pe publicu, care aplaudà și acésta producere in totalulu membriloru ei.

Red.

Ne rogamu se nu intardia f. DD. prenumeranti a și renoi obonementele, ca nu e tardiu și se potu primi toti Nrii. Esemplare se afla cu sutele din cele 6 tiparite. — Red.

Cursurile la bursa in 20. Iuliu 1864 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 50 cr. v.
Augsburg	—	—	113 „ 65 „
London	—	—	114 „ 50 „
Imprumutulu nationalu	—	—	80 „ 95 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	72 „ 70 „
Actiile banculu	—	—	784 „ — „
„ creditulu	—	—	193 „ 80 „

Obligatii desarcinarii pamentulu in 17. Iuliu 1864:
Bani 72-50 — Marfa 73.—